

BIBLIOFIL®

InfoBrev
3-2008

Låneren i fokus

Høstens lille nyhet er veiledninger for publikum. I prinsippet bør publikums-sidene være selvforklarende, og vi streber mot det, men av erfaring vet vi at det ikke alltid er så lett likevel. Det har vi nå forsøkt å gjøre noe med.

Vi har lagt våre hoder i bløt for å forsøke å sette den jevne pulikummer i gang med å utnytte Bibliofil's funksjonalitet. Vi ønsket å få til noe som ikke skulle koste allverden. Lekker design og blanke ark koster penger. I første runde har vi derfor landet på A4-ark som skrives ut lokalt, fortrinnsvis på en fargeskriver. Arkene brettes til A5 og voila!

Veiledning ferdig! Innholdet lastes ned fra vår hjemmeside (Brukerstøtte -> Nedlasting -> Publikumsveiledninger).

Dette er første versjon. Vi har testet tekstene på noen vanlige lånere og fått tilbakespill på det. Forhåpentligvis kommer det flere innspill til

nye temaer og tillegg/endringer i teksten. Vi synes det er en utfordring å si akkurat passe mye; så mye at man kommer i siget, men ikke så mye at man ikke orker å lese.

Hvis det viser seg at publikumsveiledningene faller i god jord, så kan vi kanskje få til litt mer raffinert utseende ved neste korsvei.

Biblioteksentralen (bl.a.) forhandler noen bordstativer

som ser veldig velegnet ut for denne typen informasjon (Quick choice, finnes i forskjellige størrelser). Det kan jo være noe å vurdere.

En av våre kunder har velvilligst gitt veiledningene nynorsk språkdrakt, og vi tror disse er lagt ut på nettsiden vår når dette leses.

Vi venter spent på tilbakemeldinger.

Fjernbackup

Vi tilbyr en tjeneste for alle som kjører Bibliofil på egen tjenermaskin, nemlig fjernkopiering av viktige data til en annen maskin.

Tjenesten er ment å hindre tap av data som følge av

- brann
- innbrudd
- feil ved tapestasjon
- feil ved oppsett av sikkerhetskopiering

De rutinene man allerede har, er forsåvidt gode nok, eller så gode som de kan bli. Men allikevel har det hendt at viktige data har gått tapt og ikke latt seg rekonstruere fra backup.

Ved å kopiere data ut av huset til en sikker backuptjener plassert et annet sted, har man en ekstra forsikring mot tap av data. Det er jo som regel slik at verdien av dataene er større enn verdien

av maskinene, og maskiner kan lett erstattes.

Den nye tjenesten kopierer hver time alle viktige data for hovedbasen, unntatt indeksfiler, til en tjener driftet av Bibliotek-Systemer As.

Kopiering er optimalisert, slik at kun de deler av datafilene som er endret, vil bli kopiert over hver time. På denne måte oppnås en svært rask og sikker tjeneste. Vi lagrer kun versjoner av data fra de siste 7 dager, man får ingen historikk utover det. Kopieringen skjer via en autentisert og kryptert forbindelse (SSH); tilsvarende den vi har for driftsstøtte til bibliotekenes tjenermaskiner.

Ved tilbakekopiering må indeksfiler bygges på nytt, og det må kjøres en reindexering. Allikevel vil dette kunne gå raskere enn å hente data fra backup-tape. I tillegg vil dataene

ofte være ferskere, slik at tap av transaksjonsdata reduseres.

Rutinen overvåkes av teknisk avdeling i Bibliotek-Systemer As.

NB! Fjernbackup erstatter ikke den lokale backuprutinen. Dere må selv sørge for å ha tilstrekkelig dekning i backup for siste uke eller 14 dager, samt ukesbackup, månedsbackup og eventuelt årsbackup. Dere bestemmer selv hvor mye dere vil sikre dere, og vårt tilbud er en ekstrarforsikring med enda en backup, samt at den gir oss mulighet til å rekonstruere data enda raskere etter et eventuelt driftsavbrudd.

For bibliotek med inntil 8 bruksretter koster tjenesten kr 2.180 pr år eks. mva; for større bibliotek kr 4.365 eks. mva. For mer informasjon eller bestilling, kontakt oss.

:: leder ::

Bibliofil – best igjen

En masteroppgave av Asbjørn Risan (Høgskolen i Oslo, Avd. for journalistikk, bibliotek og informasjonssjansfag) tar for seg i hvilken grad biblioteksystemene er egnet for lagring av og søking i digitale samlinger.

Torkel Hasle
daglig leder

De norske systemene Bibliofil, Micromarc 3 og Tidemann 4 er med, sammen med museumssystemet Primus, «gratis-systemet» Greens-tone og bildetjenesten Flickr. En rekke egenskaper blir utprøvet, og en detaljert poengberegning viser hvordan systemene presterer.

Vi gleder oss over at Bibliofil kommer best ut samlet sett. Systemet er ikke best på alle områder, men scorer jevnt bra og til dels meget godt på endel viktige områder. Enkelte av de faktorer som trekker ned, som f.eks. nye protokoller

for avlevering av data, har vi bevisst nedprioritert, da det så langt ikke har vært behov for funksjonen og ingen andre systemer vi har kontakt med benytter dem. Spesielt bra scoret vi på grensesnitt og tilleggsfunksjonalitet; dårligere på metadata og interoperabilitet. Også der vi scorer best er det rom for forbedringer, og rapporten har noen interessante forslag som vi vil studere nærmere.

Dette innebærer ikke at vi i Bibliotek-Systemer sier oss fornøyd. Vi vil fortsatt videreutvikle løsningen og spesielt ta for oss de områdene hvor vi scoret lavest.

På den annen side er det hyggelig å konstatere at forfatteren, som ledd i testingen av feilmeldinger, skriver: «Det har ikke lyktes å fremprovosere feilmeldinger i Bibliofil og Primus.»

Det vi savner er en diskusjon om bruk av forskjellige metadata og i hvilken grad det reduserer presisjonsnivået. Ved å bruke Dublin-Core er det helt klart av man mister informasjon og presisjon. Til og med en overgang til Marc21 vil gi dårligere gjenfinningsmuligheter. Tenk å måtte angi omdreiningstallet på en CD (hvem vet forresten det?) for å skille den fra en LP!

Vi skulle også gjerne sett en diskusjon om hvor hensiktsmessig det er å spre katalogdata, med og uten feil, for alle vinder. Som regel vet man ikke hvor dataene havner, om de blir oppdatert, om feil blir rettet eller postene slettet.

Det er fristende å ta med konklusjonen:

«Totalt sett er Bibliofil et godt utviklet system som tilfredsstiller mange av basiskravene. Systemansvarlig har enormt mange muligheter til å gjøre endringer på funksjonalitet og utseende både på systemet brukt av de ansatte, og grensesnittet ut mot brukerne.»

Joda, Bibliofil er klar for fremtiden og for oppgaven å håndtere digitale samlinger.

Vil du prøve det i praksis: sjekk <http://bilde.samsok.no/>

Masteroppgaven er meget lesverdig, link finner du her:

<http://tinyurl.com/JBI-master>

Torkel Hasle

Norgeslån

På brukermøtet i Tromsø i mai lanserte vi Norgeslån, tjenesten som åpner opp for at lånerne kan låne fra Bibliofil-bibliotek i hele landet og få materialet levert til sitt favorittbibliotek.

Howdan har så dette gått? Hvor mange bruker tjenesten og hvordan vil tjenesten utvikle seg framover?

Vi har sett på tallene pr. 26. september 2008, og finner mye interessant:

- Det er bestilt 1795 Norgeslån.
- Av disse er 294 avvist.
- 794 er mottatt på hentebiblioteket, der dette er et Bibliofil-bibliotek.
- 725 er lånt ut til låner på Bibliofil-bibliotek.

Det etterlater 707 bestillinger som enten fortsatt ligger til behandling eller skal hentes på bibliotek med andre biblioteksystemer enn Bibliofil.

Av Bibliofil-bibliotekene er det følgende bibliotek som har lånt ut flest Norgeslån til sine lånerne:

Skien	72
Asker	56
Eidsvoll	54
Bærum	40
Larvik	35

Totalt er det lånt ut Norgeslån til lokale lånerne ved 83 forskjellige Bibliofil-bibliotek.

Antall Norgeslån er på vei opp. Dette er utlånstallene fordelt månedsvis:

Juli	117, 3.8 pr. dag i snitt.
August	213, 6.9 pr. dag i snitt.
Sept.	300, 12 pr. dag i snitt.

Norgeslån utgjør foreløpig en beskjeden andel av alle utlånte innlån. Andelen er imidlertid økende:

Juli	1.6%
August	2.1%
Sept.	2.4%

I løpet av de siste 14 dagene har 224 forskjellige lånerne ved Bibliofil-bibliotek lånt bøker de selv har bestilt via Norgeslån.

Det er Bibliofil-bibliotekene som er långivere i Norgeslån. Dette er bibliotekene som har mottatt flest bestillinger på Norgeslån:

Deichman	259
Skedsmo/Fylkesbibl.	
i Akershus	184
Tønsberg	152

Hamar	98
Bærum	91
Bergen	65
Trondheim	64
Asker	47
Moss	41
Larvik	37

Når det gjelder avvisning av bestilte Norgeslån, så ligger dette i september på 17%. For ordinære innlånbestillinger er tallet 4.5%.

For et år siden ble tjenesten «Innlevering overalt» lansert. Denne tjenesten lar lånerne levere materiale på annet bibliotek enn det biblioteket der det ble lånt. Hittil i september har 1677 slike innleveringer forekommet, og så langt i år er tallet 15181.

Howdan er så kommunikasjonen mot bibliotek med andre bibliotek-system?

I mars i år ble en utvidelse av fjernlånprotokollen NILL vedtatt av Biblioteksystemleverandørene. Denne utvidelsen betyr at NILL også kan utveksle informasjon om LLI (lånerinitierte innlån). Det er denne utvidelsen vi baserer tjenesten Norgeslån på.

I de systemene som ikke støtter LII-delen av NILL så vil Norgeslånbestillingene se ut som vanlige/gammeltype bestillinger.

For bibliotek som ikke støtter NILL i det heletatt, blir lånerens felles lånenummer inkludert i epost-kvitte-ringene disse bibliotekene mottar.

Vi ser for oss at de andre Biblioteksystemleverandørene også implementerer NILL-protokollen med LII-utvidelsen. Dette vil gi deres bibliotek bedre informasjon om bestilte Norgeslån.

Tilslutt:

Norgeslån rusker opp i etablerte rutiner. Fjernlån og innlån har tidligere vært noe som har vært forbeholdt bibliotekarene, styrt av låneveier og egne reglementer.

Norgeslån utfordrer på flere vis:

- Den lar låneren gjøre bestillingsjobben selv.
- Den åpner opp hele landet som kilde for lån.
- Den krever godt samarbeid bibliotekene i mellom.

Vi tror Norgeslån blir en populær tjeneste for lånerne, som vil være med på å gjøre bibliotekene enda mer attraktive for sine brukere.

Husk våre
nettsider:

www.bibsys.no
www.bibliofil.no

Vidareutvikling i dei vidaregåande skolene i Møre og Romsdal

Som det tidlegare har vore informert om både her og på brukarmøtet i Tromsø, hadde Møre og Romsdal fylkesbibliotek eit prosjekt i 2007-2008 der 18 vidaregåande skoler tok i bruk Bibliofil i skolebiblioteka. Prosjektet har vore krevjande og spanande, men også vellukka. Både skolebibliotekane og Utdanningsavdelinga og IKT-avdelinga i fylket er svært nøgde med resultatet og gjennomføringa av prosjektet. Som eit direkte resultat av dette har fylkesbiblioteket no inngått ei formell samarbeidsavtale med Utdanningsavdelinga om skolebibliotekutvikling i dei vidaregåande skolene i fylket. I denne avtalen ligg også ei avtale om økonomisk kompensasjon for å vere rådgivarar og systemansvarlege for Bibliofil i dei vidaregåande skolene. Eg saksar frå avtala:

"Fylkesbiblioteket er tillagt følgjande systemansvar for Bibliofil-skolene i tillegg til sine lovpålagte rettleiingsoppgåver:

- Koordinerande mellomledd mellom skolebiblioteka, systemleverandør, utdanningsavdelinga og IT-avdelinga
- Løpande ansvar for brukarstøtte, nettverksspørsmål og parametersetting, samt samordning av spørsmål til systemleverandør
- Arbeide for gode løysingar på felles utfordringar innanfor drift og utvikling
- Sørge for årleg elevimport til skolebiblioteka sine lånarregister i samarbeid med utdanningsavdelinga
- Fange opp og koordinere behov både for kompetanseutvikling og evt. systemutvikling"

I vår bestemte politikkane at fylket skulle sette i gong med gratis utlån av lærebøker for VK1 og VK2 frå hausten 2008. Dette kom litt uventa på, og vi innsåg straks at vi måtte gjere noko for å lette arbeidet for bibliotekarane, og det måtte vere på plass så fort som muleg, og i alle fall før skolestart i august! Dette handlar om store mengder bøker og mange elevar, særleg på skoler med rundt 1000 elevar.

Første steg handla om å få registrert og merka alle bøkene. Nesten alle skolene bru-

ker alternative strekkoder med løpenummer. Vi fekk da den idéen at det kunne vere muleg å massepåføre strekkoder på eksemplar. I teorien kan ein da bruke andre hjelparar til å klistre strekkodene på bøkene. Og aktivisering av strekkoden skjer ved første utlån. Dette vart raskt ordna av Bibliotek-Systemer og fungerer slik: Ved registrering av første eksemplar les ein inn strekkoden og angir kor mange eksemplar ein har, så tildeler Bibliofil strekkoder i nummer-rekkefølge frå den første strekkoden du har lest inn. Og du må da sørge for at like mange strekkoder i same nummerserie vert lagt til side for å bli klistra i dei andre eksemplara av denne læreboka. Veldig nyttig!

Neste steg var å leggje til rette for ei smidig ordning for utlånet. Først og fremst må elevane vere registrert i lånarregisteret. Vi hadde tidlegare i prosjektet fått utvikla ei løysing for import av elevane frå Extens-filer som vi får oversendt frå Utdanningsavdelinga. Vi har brukt nasjonale lånekort, og det tyder at elevane må inn i Nasjonalt lånarregister. Bibliotek-Systemer har no utvikla ei rutine som automatisk fyller ut personnummer ved elevimporten. Bibliotekarane sørger berre for å gjere klare og dele ut lånekort til elevane.

Så var det sjølve utlånet! Her tenkte vi ut ei løysing der elevane evt. i følgje med læraren sin kunne låne bøkene sjølve. For mange skoler er det ikkje muleg å få alle desse bøkene fysisk inn i biblioteket, Vi så for oss eit sjølvbetent utlån på ein bærbar pc med trådløs nett-tilknytning som bibliotekar eller lærar kunne ta med seg inn på «boklageret». Ettersom registrering av eksemplar kan gjerast ved massepåføring, kan ein faktisk nøye seg med å ta med eitt eksemplar av kvar bok inn i biblioteket for

Selvbetjent utlån av lærebøker (studielån) ved Romsdal v.g.s.

å utføre registreringa og deretter ta med strekkodene til boklageret og klistre dei der. Bibliotek-Systemer utvikla så ein tilpassa versjon av sjølvbetent utlån for lærebøker, der alle utlån får ein fast innleveringsdato 1.06.2009 (denne datoen kan ein sjølvsaugt stille i parametra). Vi nyttar ein eigen login for dette utlånet, slik at vanleg sjølvbetent utlån kan gå som normalt samtidig. Vi ser for oss at ein nyttar ein eigen pc til lærebokutlånet.

Denne hausten fekk vi litt uventa problem rundt elevimport m.m., slik at skolene fekk litt tidsnaudd i høve lærebokutlånet. Difor valgte ein del å ta utlånet på vanleg måte med avvikande lånetid. Vi reknar med at fleire vil ta det meir i bruk etter kvart, og for dei som bruker det fungerer det godt.

Vi var så lite bluge at vi sa til Utdanningsavdelinga at dei aldri hadde klart å handtere lærebokutlånet så godt utan Bibliofil og prosjektet vårt, og det har dei jo måtta seie seg einige i... Likevel vil den største gevinsten kome til våren når ein skal sørge for å få inn igjen bøkene!

Heidi Sørensen Drageseth
bibliotekrådgivar
Møre og Romsdal fylkesbibliotek

SpamStop

De fleste opplever at strømmen av uønsket e-post stadig øker, og det er både kjedelig og tar tid å gjennomgå e-postkassen for å fjerne all søppel.

SpamStop filtrerer bort e-post fra områder og domener som er kjent for å ha mange avsendere av spam, og programmet sjekker mot anerkjente «svartelister». Svartelistene blir ajourholdt ut fra meldinger om mottatt spam. Svartelistede blir fjernet fra listen når de viser at de har ryddet opp.

I SpamStop kan en også legge inn unntak for enkelte avsendere som en vil motta e-post fra selv om domenet er på svartelisten.

Dette er også en rimelig tjeneste og koster kr 4.365 i etablering og kun kr 1.090 pr år.

BIB FORNY til 2242

Under årets brukermøte i Tromsø lanserte vi en ny tjeneste som gjør det mulig for lånerne å fornye alle lån med en enkelt SMS. Alt man trenger å gjøre er å sende en SMS med teksten «BIB FORNY <nasjonalt lånernummer>» til 2242. Tjenesten koster 2,- pluss trafikkavgift.

SMSen vil fornye alle lån på alle Bibliofilbibliotek som låneren er knyttet opp imot (dvs ikke reserverte titler eller innlån). Og ikke nok med det. Hvis man også har registrert barna sine i familiemappa, vil denne SMSen også fornye deres lån! Per idag fungerer dette kun mot bibliotek som har Bibliofil, men dette er nå under vurdering hos systemleverandørene.

Send melding og motta kvittering på mobilen.

Innleveringsanlegg og bibliofil

Bibliofil har levert integrasjon mot innleveringsautomatene TOR-Inn, PV-Supas Libretto og FKIs Library Mate. Integrasjonen baserer seg på Sip2, en protokoll for overføring av data. (Sip2 benyttes også i kommunikasjon med BookPC og utlånsautomater.)

Nytt i år er at man for innleveringsautomater kan operere med flere modi. Det vil i praksis si at man kan veksle mellom forskjellige sorteringer. Ved siden av en standard sortering, kan man f.eks. ha en egen sortering for filialer.

Strekkesøk

Innimellom leveres det inn materiale som ikke tilhører eget bibliotek. Det er ikke alltid mulig å se hvem eieren er, selv om det i en del tilfeller er mulig å resonere seg fram.

For å gjøre det litt enklere har vi laget en tjeneste for å slå opp strekkoder. Tjenesten er tilgjengelig fra vår hjemmeside, se etter søkeboksen nederst til høyre på <http://www.bibsys.no>.

Tjenesten fungerer for 14-sifrede Bibliofil-strekkoder og viser eierbibliotek og informasjon om boken.

Det er også mulig å levere inn ved å angi nasjonalt biblioteknummer og passord. Innleveringen oppdaterer lånerdata hos eier og låner vil unngå purringer osv. Eierbiblioteket kan også se hvilket bibliotek som har tatt imot boken. Innlevering fra annet bibliotek er ikke begrenset til Bibliofil-bibliotek!

Teknisk service 2008

Vi vil som vanlig utføre preventivt vedlikehold på servere og annet utstyr som er omfattet av serviceavtalen. I tillegg oppgraderer vi også operativsystemet til en nyere versjon (linux slackware 12.0).

Det som er litt spesielt i år, er at vi vil bytte utskriftssystem fra lpd til cups. Dette danner grunnlaget for å lage penere, formaterte utskrifter fra Bibliofil, noe vi kommer tilbake til senere.

Service vil som vanlig medføre driftsstopp, men husk at nød-løsningen kan benyttes i denne perioden.

Teknisk service (Jørn Odberg) i farta ...

Brukermøtedato for 2009 er klar

Brukermøtet i Bibliofil 2009 blir lagt til Arendal tirsdag 12. mai og onsdag 13. mai. Program og påmelding kommer i februar. Men hold av datoene.

På vegne av Arbeidsutvalget, Anders Haukaas.

Folk flytter i Norge! Folk har forskjellige interesser! Det kan være aktuelt å undersøke hva som finnes andre steder enn i egen region. I samsøkene har man inngang til andre samsøk via menyvalget «Andre fylker/regioner», men det ville kanskje være lurt å ha noen lenker på egen hjemmeside også. Det ligger mye interessant i bildebaser rundt om som man kan få tilgang til via Bildesamsøket. Lenke?

Tipshjørnet